Huis Keppels is veel ouder dan gedacht en heette vroeger ook Pelsering

Er was honderden jaren een relatie van het huis met richters van Kedingen en scholten van Markelo en/of hun familie

Na enkele jaren van onderzoek en speurwerk van de Stichting Heemkunde Markelo zijn zij tot de conclusie gekomen dat het (in 1812 afgebroken) huis Keppels aan de Larenseweg te Markelo een veel oudere geschiedenis heeft dan aanvankelijk werd gedacht. Het blijkt namelijk eerder ook Pelsering te hebben geheten. Tevens lijkt er een eigenaar-relatie te zijn geweest met het nabij gelegen aloude erve Breukink. Mogelijk is Breukink in eerste instantie het bouwhuis van huis Keppels geweest.
In Gelderse en Overijsselse archieven werden een paar documenten gevonden met betrekking tot Breukink en de Gelderse familie van Keppel.
Een oude vermelding van de familie van Keppel is te vinden in een akte uit 1329 in het archief van Huis Almelo omtrent een boedelverdeling met o.a. goederen in Markelo:
Lutgart, weduwe van Herman van Voerst bijgestaan door haar broer Wouter heer van Keppel, Roderic heer van Voerst, haar broer Didderic van Keppel en haar neef Evert van Ulft, verklaart dat haar zoons Zueder en Roderic een boedelscheiding hebben gehouden van de goederen die hen reeds zijn toegevallen en van die goederen die hen nog zullen toevallen van haar en van hun moeie Heylewich van Voerst, waarbij de broers de belofte voor goede nakoming van deze overeenkomst hebben gedaan in handen van hun moeder, Roderic heer van Voerst en van Enghelbert van Gherner. Bepaald wordt dat als één van beiden de gemeenschap wil beeindigen Roderic zal verkrijgen ***het huis ter Heest*** *(= Hulsbeke) in Markelo****,*** *de grove en smalle tienden in het kerspel Ulzen en in het kerspel Tubberghen, het goed geheten Boevinchof en de hof te Avernem en van zijn moeder Lutgart* ***haar goed gelegen te Marclo*** *(=Breukink?) en haar huis te Olsten met de grove en smalle tienden aldaar en van juffer Heylewich van Voerst de* ***grove en smalle tienden te Elsen*** *in het kerspel Risen en het goed ter Hare bij Avernem, welke goederen hij in leen zal houden van zijn broer; als Roderic zonder kinderen overlijdt zullen alle goederen weer vervallen aan zijn broer Zueder.*
In het archief van het Gelderse kasteel Keppel komt in 1367 de volgende akte voor waarbij enkele dezelfde personen genoemd worden:
Didderic van Keppel ridder geeft toestemming aan Wolter heer van Voerst en Keppel en diens broeder Johan van Voorst om gelden, ontvangen van Didderic, welke verzekerd zijn op de ***goederen Brokyng en Tepping*** *(=Kuipers in de Achterhoek)* ***kerspel Markel****, Evesvelde kerspel Almen, Willemynglo en ten Brinke kerspel Vurden, te allen tijde te mogen inlossen*.

Het woord **Pelsering** lijkt een oude bestuurs- of functionarisrol te zijn, vaak in dezelfde context genoemd als **richtering**, huismanning en praesting in oude Friese bronnen.
De oudst gevonden vermelding in Markelo van **Pelsering/Pelserinck** is van het jaar 1379 waarbij het een leen is van Overijssel (*Stichts leen*) en dat de tienden behoren ten Zutphensche rechte.
In de archieven van de huizen Vorden en Hackfort over de periode 1429-1505 wordt het Pelserinck wel dertien keer genoemd in de beleningsakten van de tienden grof en smal:
Gerrit van Hacvoert en later zijn zoon Jacob van Hacforden belenen deze tienden aan o.a. aan Johan Laevelynck (*Leuvelink in de Achterhoek)* en Rolef die Coster; ook worden de tienden van erve Lamberdinck (*Lammertink in de Tolweg*) daarin meerdere keren vermeld.
En in 1433 waren er **tienden beleend aan Gerryt Splynter** (*op Oldenhof*); deze familie behielden deze tienden tot 1554.

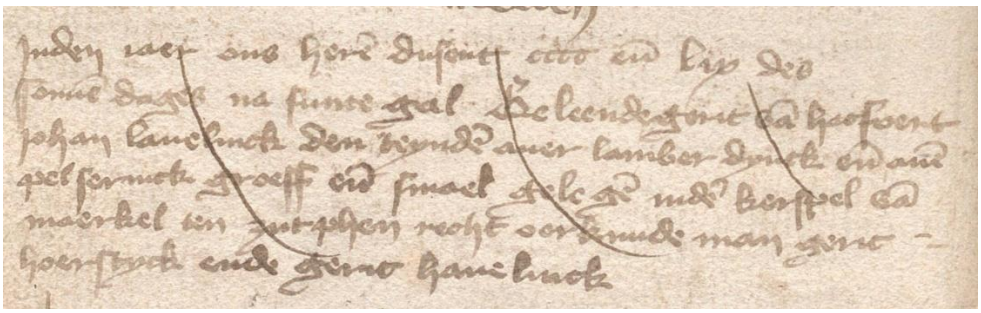

In den jaer ons heren dusent CCCC ende LIX des
sonnendages na sunte Gal (*10-1459*) beleende Gerit van Hacfoert
Johan Lavelinck den teynde aver **Lamberdynck ende aver**
Pelserinck groeff ende smael gelegen in den kerspel van
Maerkel ten Zutphen recht. Oerkunde man Gerit
Hoerstyck ende Gerit Havelinck.

Vervolgens vonden we nog een document wederom in het archief van huis Almelo van het jaar 1435 waarbij Wolter Splinter erkent dienstman te zijn op het huis Keppel en daar als zodanig te zullen dienen:
*Ick **Wolter Splinter** bekenne ende betughe in dessen aepenen brieve dat ic een dyenstman bin **opt huus toe Keppel** ende sall daer dyenen als een wal gheboren dyenstman schuldich is toe dyenen. Al argelist ende nyebonde die men opp dessen brieff bysteren offt vynden mach alingh ende all uutghesproken. In orkonde des want ic Wolter vorsz. selven gheen zegel en hebbe. Soe hebbe ic ghebeden Wolter ter Waden dessen brieff voir mij toe besegelen dat ick Wolter ter Waden vorsz. om beden willen Wolter Splinters vorsz. gheern ghedaen hebbe. Gegeven int jair onss heren dusent vier hondert vijff ende dertich des saterdages nae sunte Pauwels dage conversio*.
De Splinter's waren bewoners van de verdwenen havezate Oldenhof (aan de Holterweg). In vroegere tijden was een "dienstman" een persoon die in dienst was van een heer, vaak een edelman of een bisschop, die verschillende taken uitvoerde. Deze taken varieerden van militaire dienst en bestuurlijke functies tot het beheren van landgoederen of het innen van belastingen.

In 1439 wordt de Markelose vicarie St. Anthonis gesticht door o.a. de volgende adellijke bewoners van de kastelen en huizen rondom Markelo: Geert van Thie (uit Herike), Johan Sticke (Weldam), Arndt van Warmeloe (Diepenheim), Johan Hulsbeke (Markelo) en Johan de Roode (Heeckeren). Vervolgens schonken enkele vermogende Markelose boeren stukken grond t.b.v. deze vicarie waaronder ook **Mense Pelserinck,** Ruloff Loevedelings, Wolter Loninck, Willem Meendrinck, Willem Rensinck uit Beusbergen, Ruloff Hilbertinck en Johan Rolevinck uit Stokkum**.**
Van 1440 tot 1460 vinden we een **Wolter Pelserinck:**
1450. Uitspraak over een rente van 6 schepel rogge gaande uit een stuk land in Kerspel Goor uit de Koverder maat. Hierbij worden o.a. genoemd de koper **Wolter Pelserynge en zijn vrouw Berte** uit Markelo:
*Wy ghemenen schepenen unnd raedt in der tyt der stadt van Goer doen kunt unnd kennelick allen luden dat voir uns ghekomen ys daer wy seten in unse schependome als wy myt rechte sulden Hermen die Baber unnd Gertruydt syn echte huysfrouwe ende bekanden voir hem ende voir eer rechten erfgl. dat sie hadden verkofft unnd verkoften rechts stedes erffkopes erfflike ewelike unnd ummermeer **Wolter Pelserynge unnd Berten** synen echte vroe unnd ore rechte erffgl. jaerlix ses schepel guede clare wynter rogge ut der Koverder maet die gheleghen ys in den kerspele unnd in den wygbolde van Goer by die Wedeme have ende die sy ende strecket myt den eine ende an die wiede ende voert oiren huese ende spiker als dat gheleghen ys bynnen Goer tusschen Willem Kedynghes unnd Roloff to Brummelhusen husen unnd voirt ut ende spiker unnd goerde geleghen buten der Steyn poerten ende voirt ut all oiren guede dat sie nu der tytd hebt offt hyr namaels krighen moghen, Goerer mate ende jairlix bynnen die hoffstede **Wolters ende Berten vurgl. tot Marcklo** to leveren unnd wal to betalene op alle sunte Marten in den wynter achtedaghe voir offt daer na offt daer en bynnen unversumet enne ene summe gheldes dat sie lyeden die hem witlike ende wal betaelt weer van Wolter unnd Berten vurgl. unnd vertig voirt van den ses schepel wynter roghen jaerliker renthen vurgl. unnd ghengen bis ut myt handen unnd munden als ordell unnd recht wisede ende als recht was voir behoeff Wolters unnd Berten unnd oer erffgl. numermeer gheenre hande recht noch ansprake beholden noch wachtende sollen wesen gheenrelenwys an den ses schepel wynter rogge vurgl. Voert soe lanech die vurgl. Hermen unnd Ghertruytd eere erffgl. vurgl. dat sie den vurgl. Wolter unnd Berten ende oer erffgl. die ses schepel rogge jairlix to warenne unnd rechte waerschop to doene wonne enen erffkoep en een jairlix renthe schul-*

dych ys to warenne bynnen den Wigbold van Goer voer hem ende oer erffgl. ende voir all die des to rechte komen wilt. Voirt soe bekande Hermen unnd Ghertruytd vurgl. voir ons weert sake dat sie offt oer erffgl. jairlix niet en betaelde die vurgl. ses schepel wynter rogge, soe hebt sie hem verwilfuert ende oer erffgl. vurgl. jairlix die vurgl. ses schepel rogge myt den schaden mogen ut mannen unnd inwynnen van Hermen unnd Ghertruide vurgl. offt van oere erffgl. vurgl. myt ghesteliken rechte offt myt wertliken rechte dat ene recht den andere niet to hynderen offt laten dat penden myt des stades bach van Goer an die vurgl. maer huys, spiker ende goerde ende stede gelegen als vurgl. staet. Ende voirt ut all ore goeden rede offt onrede gheenre hande ghuet ut ghescheyden myt die eenre hant to penden ende myt die ander hant die pande voirt to verkopen unverclaghet ende unvervolget voir iemande gheliken olde heren pacht. Ende der pandynge en sullen sie hem niet weren noch weder staen noch ghene behulpynge daer inne to so kenne dat Wolter ende Berten offt ore erffgl. in de vurgl. pendynge unstaede doe mochte want sie dyt aldus verwilkeurt hebben unnd verwilkurich in dessen selve breve. Sunder alle argelist want voir ons schepene van Goer vurgl. desse vurgl. erffkoep vertychnisse uplatinge ende welke gheschien ys als vurgl. staet. End wy schepenen vurgl. unses stades zegel van Goer vurgl. Ten tuge der waerheyt umme oren twyer beyde wille wytlicken an desse breff ghehangen Gheheven in den jaer ons heren dusent vierhondert unnd vyfftych up sunte Lucass aver des hillegen Evangelisten.

Mogelijk is bovengenoemde Berte Pelsering (geb. circa 1430?), na het overlijden van haar man, ca 1480 vertrokken naar het klooster te Hunnepe bij Deventer. Zij noemt zich dan Berte van Keppel. Hoewel niet zeker is dat het om dezelfde Berte gaat zijn er een paar documenten gevonden dat dit inderdaad wel zou kunnen:
Berte [Pelsering] verlaat Markelo en verkoopt dan in 1480 de tienden “groff ende smal” van het erve Leefftynck in Stokkum aan Bertold van Langen die richter van Kedingen was van 1474-1480 (archief Deventer Heilige Gasthuis). Mogelijk woonde Van Langen in zijn richtersambtsperiode ook op het Keppels/Pelsering.
Zoals eerder beschreven waren tienden van Pelsering eind 15^{e} eeuw in eigendom van vader en zoon Gerrit en Jacob van Hackfort; deze twee zelfde Gerrit en Jacob van Hackfort worden in een akte in 1482 vermeld waarbij zij verklaren dat zij Berte van Keppel, vrouwe ter Hunnepe, als zaakwaarnemers zullen bijstaan bij het versterf van ene Henrick ten Marsch.

In het schattingsregister van 1475 wordt vermeld: Pelzering, te betalen 2 s(child), bet(aalt) 3 golden r(ijnse) g(ulden).

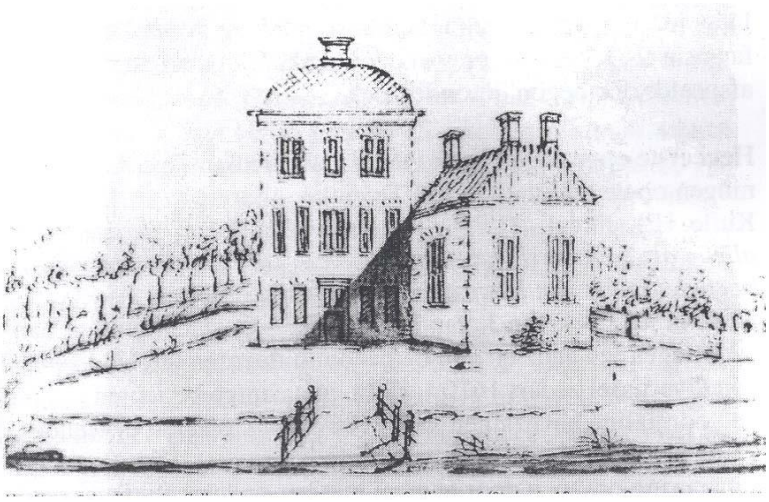

In 1547 vinden we in het Goorse oud-archief een kwestie tussen de kosterij van Markelo en ene Lubbert Sluters over de rente van 6 schepel rogge, dezelfde rogge die eerder in de akte van 1450 genoemd werd. Wijlen **Wolter Pelserinck** (die een zoon Mense heeft) gaf deze rogge decennia lang aan de kosterij.

Hieronder de letterlijke tekst:
Ick Johan Dopp eyn gesworen richter over Kedyngen van wegen ende uth bevell Rom. Keys. Majest. erffhere der lande van Overizell mijner alder genedichste heren, doe kondt kenne ende tuge overmyds dessen mijnen apenen bezegelden placaten schijne woe dat vor mij dar ick sath in einen apenen gehegeden gerichte myt mijnen

curnoten hyr nabeschr. soe alse ick myt rechte solde gecomen bynt de provisoren der hillige karcken toe Marckeloe. Ende hebben vor mij toe rechte getogen desse nabeschr. als Wolter Splynter, Gerdt Loyinck, Arent Elkinck, Willem Peterss, zaligen Egbertus Costers dochter Gertken ende noe de schulttyne toe Marckeloe omme ene kontschap der waerheit toe seggen woe dat ein wittich ende kondich were als van de sess scheppell roggen jaerliker renten de zalige Wolter Pelserinck wall ertijds gegeven hefft in de Costerie to Marckeloe. En war van men solde alle dage mytte groter clocken luden myddach aldus soe stondt int erste de erentffeste Wolter Splynter ende sachte dat hem vorder dan to viertich jaren wittich were woe dat sijn zalige vader Gerdt Splynter hem hadde gesacht woe dat Wolter Pelserinck hadde gegeven erfflike ende ewelike alle jaer sess scheppell roggen tot den myddachs luden mytter groter clocken in de Costerie to Markell. Ende oick dat de kerkmeisters in der tijt dar vor gespraken hadden vor de schepenen van Goer ende dat de schepenen vorschr. den kerkmeisters omme pander gedaen hadden ende dat sie gepandet hadden an oer onderpant als de Babers maet ende dat de coster sijne betalinge gecregen hadde. Oick soe Gerdt Loyinck ende sachte dat em wall over tsestich jaren dechtich ende geleden weer woe dat ener geheten Mense Pelserinck zaligen Wolter Pelserinnges soene hadde gebogelt myt zaligen Gerdt Splynter ende dat doe ter tijt myddach hadde geluit worden mytter myddelster clocken. Soe had Mense vorschr. gesecht woe gaet dyt toe mijn zalige vader hefft dar toe gegeven erfflike ende ewelike sess scheppell roggen dar omme met de coster wall luden mytte groter clocken. Noch tugende Willem Peterss ende sachte dat he over XXV jaren betaelt hadde an den coster van Markuloe dree scheppell roggen van wegen Everdt Beneerd.
Vort soe tugede Gertken Costers zalige Egberts Costers dochter dat oer indechtich weer all over viertich jaren dat zalige Gebbe Meynen oeren zaligen vader betaelt hadde sess scheppell roggen van dat myddages luden. Ende dat zalige Gebbe Meynen nae der tijt dar vor oick in den ban hadde gewest.
Dat sie verarmt was ende gyne betalinge crigen kond. Soe hadden de kerckmeisters oeren zaligen vader gedaen den principaele breeff dar de coster oer zalige vader mede gegaen hadde om de schepenen van Goer ende de hadden em gewijset an sijn onderpant ende doe had oer zalige vader sijn betalinge gecregen van zalige Bele Beneerd ende zaligen Henrick Duesken. Noch tuget de schultynne toe Marckuloe woe dat oeren zalige vor man Rodolph Coster ende soe de sess scheppell roggen gebuert hebben van des dat de mart toe Goer geschach ende dat sie oick dar vaeke omme gesprocken hadden myt rechte ende dat de schepenen sie altoes gewijset hadden an oer onderpant de Babers maet. Wal mochten altoes op leggen ende betaelen desse vorgemelten, hebben dyt altoes vorsch. gerechtliken getuget bij oeren waren waerden ende willen dyt selve myt oren eede bevestigen als men die van em begert offte noet is. Sonder argelist.
Orkunde der warheit weren hyr myt mij richter vorschr. an ende over als curnoten Zweder van Keppell ende Gerdt Wyssinck de oer oirkunde myt mij dar op ontffengen. Also heb ick Johan Dopp richter vorschr. mijn zegell hyr beneden op spaanen desses schijns gedruct.
Actum den XVII january anno XLVII.
*Noch soe tugende Arendt Elkinck dar he uth will zalige Johan van Collen (*nb. de eigenaar van erve Elkink*), hadde sess spynt roggen an zaligen Gerarden van .. doe ter tijt coster to Markelloe ende noe an dessen coster Jasper van Eybergen.*
Desse vorschr. getuechnisse bynt alto samen beedet als recht is. Curnoten Albert Waninck ende Willem Schroer. Wij borgermeisteren schepenen ende raede der stadt van Goer wijsen voer recht aengesien wij bevinden in anspraeck ende antwort dat Wolter Pelsserynck een besitter der renten unde dess breves gewest is daer wij ene copye van gesien hebben in soeffendoen mit ene notarys hant onderteykent was. Soe wij dan bevynden dat die voergemelten Wolter die voerschr. rente te wetten seess scepell rogge gegeven heft in die kosterye te Markelo tot vorderynge desse middaeges luden myt der groter clocke. Ende die selve costerye desse een lanckwilich besit ende gode betalinge gehadt heft. Wijssen wij scepens die voergemelte costerye noch in Goer besit vorschr. ter tijt sie daer myt rechte worden uetgesat nae vermelt der nyer reformacy.
Dyt vorschr. hebben de wedder parten te wetten Lubbert Sluters wedder ropen voer den ersamen raedt van Deventer.

Na reconstructie lijken achtereenvolgens bewoners te zijn geweest:
Mense Pelsering (1439), Wolter Pelsering (1440-1460) gehuwd met Berte (1480) en weer een Mense Pelsering.

Vervolgens komen we in 1558 in het archief van huis Ampsen het volgende document tegen:
*Unijcko Ripperda, drost van het land van Sallandt, van wegen Zijne Koninklijke Majesteit als leenheer, beleent Anna van Keppell weduwe van Joest Naegels (*nb. huwelijk in 1539*) met een rijsbroek, gelegen in het kerspel en broek van Markelo ten Stichtse rechte, waarmede zaliger Joest Naegels 6 april 1543*

beleend is door opdracht van Henrick ten Kelholte ***en met het goed genaamd Pelserinck gelegen in het kerspel en broek van Markelo****; ten overstaan van Johan Krijet en Herman van Keppell, leenmannen van Zijne Kon. Majesteit.*
Het pand komt dus in eigendom van de weduwe Anna van Keppel wonende op huis Ampsen bij Lochem**.** Het bovengenoemde rijsbroek is een hooiland gelegen aan de Bolksbeek welke later steeds Naegelsbroek werd genoemd. Het land was later een leen van huis Hengelo**.**
Henrick ten Kelholte was een 16e-eeuwse Gelderse landeigenaar uit het gebied rond landgoed Ampsen in Lochem. Hij is voornamelijk bekend uit historische archieven en akten van leenheerlijkheden uit het midden van de 16e eeuw.
Huis Ampsen 1757:
Carl Wilhelm van Quad en Hugtenbreuk en Anna Louisa van Nagell, echtelieden, bekennen verkocht te hebben aan freulijn Maria Reinira van Nagel o.a. de volgende goederen:
Het goed Nijhof in den crink van Verwolde, leenroerig aan den huize Verwolde, en **met het Nagelsbroek onder Markel gelegen**, leenroerig aan den huize Hengelo.

In 1599 vinden we er als bewoner Adolph Berck; hij wordt dan ook vermeld als scholte van Markelo.
In het verpondingsregister van 1601 staat vermeld: Aloff Berck, na het olde, 2 schepel land, te betalen f 0-7-8. In 1609 geeft hij aan dat de erfgenamen van Markelo bij hem verteerd hebben voor 34 daalder; er zullen zeker vergaderingen bij hem thuis zijn geweest.
Adolf was eigenaar van erve Riethorst in Diepenheim; hij heeft een broer **David Berck** die van 1588-1598 richter van Kedingen was en ook eigenaar van erve Sweerink in Diepenheim welke hij ook eerst bewoond heeft; wat later vertrok hij naar huis Dackhorst in Rectum bij Rijssen. David verkreeg in 1592 via huwelijk ook al het erve slot in Rectum in eigendom; hij was gehuwd met Casparina van Raesfelt van Twickel.
David is na zijn richterschap in dienst getreden bij een Pruisisch regiment onder leiding van Frederick van den Bergh; hij lijkt een hoge civiele administratieve officier te zijn geweest die in Vlaanderen gelegerd was. Of hij bij gevechten is omgekomen lijkt niet zeker te zijn maar hij is op 16 mei 1606 te Damme in Vlaanderen begraven in de kerk aldaar waar zijn zerk nog aanwezig is.

David Berck

De (Duitse) tekst luidt:
ANNO 1606 DEN 17 MAII IST IN GODT ENTSCHLAPFEN DER EHRNVEST VND MANHAFTER DAVIDT BERCK IHRE EXCELL*ENZ* FREDERICHEN GRAFFEN ZVM BERGEN DESSEN REGIMENTS GEWESENER GEWALTIGERN VND RICHTERN ZV **GOHER VND KEDINGE** DERO SIEHLEN GODT GENADICH

Na het overlijden van de beide broers Berck kregen de weduwen, de dames Geertruit Vriesen en Casparina van Raesfelt, het in 1614 met elkaar aan de stok over het eigendom van een stuk groenland gelegen in het Stockumerbroek nabij Gelselaar.

Opvolgende richter van Kedingen werd in 1598 Gerhaerdt de Grueter; of hij op Keppels heeft gewoond is (nog) niet achterhaald. Hij was getrouwd met Sara Erensteins en zij kregen een dochter Aldegonda de Grueter. (Er wordt in 1598 wel een akte door de Grueter opgemaakt (op Keppels?) met Markelose keurnoten nl Arend de Reiger op Volkerink en Jan Oings).

Deze dochter huwde in 1623 met Hendrick Henricks Wichman en hij werd later ook richter van Kedingen en wel van 1648 – 1657.
Hendrick Wichman woonde al vanaf zijn huwelijk in 1623 op Keppels. Uit documenten blijkt dat hij het huis gebouwd heeft, waarschijnlijk rond 1625. Daarvoor zal het vermoedelijke een versterkte boerderij zijn geweest. Hij hertrouwde in 1656 met de weduwe Everdina Magdalena van Middagten. Hendrick werd vanaf 1625 vermeld bij de markevergaderingen en soms als assistent/keurnoot bij akten van zijn schoonvader richter de Grueter.
Uit het eerste huwelijk werden 6 kinderen geboren waarschijnlijk allemaal op Keppels. Hij overleed in 1663 te Rijssen.
Zijn oudste zoon **ook Hendrick Wichman** (geb. ca 1625) volgde zijn vader in 1657 op als richter van Kedingen en bleef tot 1675 in functie. Hij huwde in 1653 met Joanna de Haes en hij overleed ca 1680. Zij trokken eerst bij vader in maar zijn later naar elders vertrokken; hun 10 kinderen werden gedoopt te Goor, Windesheim en Rijssen.
Als Hendrick jr in 1653 huwt wordt Keppels verbouwd tot twee wooneenheden, zodat hij apart komt te wonen van zijn vader. Er komt een scheidingsmuur in het huis en hij krijgt een eigen "affganck en inganck".
Tevens wordt dan een bouwhuis gebouwd groot drie gebint. Deze uitbreidingen worden betaald door zijn kapitaalkrachtige schoonvader de commies Wilhelm de Haes gehuwd met Judith Huygen; deze Judith (ovl. 09-06-1661) woonde in 1660 als weduwe in huis Die Gulden Leeuw in Deventer maar ging in dat jaar inwonen hier op Keppels bij haar dochter en schoonzoon.
Wijchman jr verkoopt het Keppels in 1664 aan Carel Otto Schele tot Venebrugge. Deze verkoop ging niet zonder slag of stoot; er ging een proces aan vooraf. Vrij kort na het overlijden van zijn moeder Everhardina Magdalena Wijchman-van Middachten tot Vrieswijk procedeerden de Wijchmannen met jonker Arent Jurrien van Haersolte op Oldenhof over het 'Goet Keppels'. Het proces handelde over wie zich eigenaar mocht noemen van het huis. De eerste zitting van het proces vond plaats op 17 mei 1664 voor de Drost van Twente.

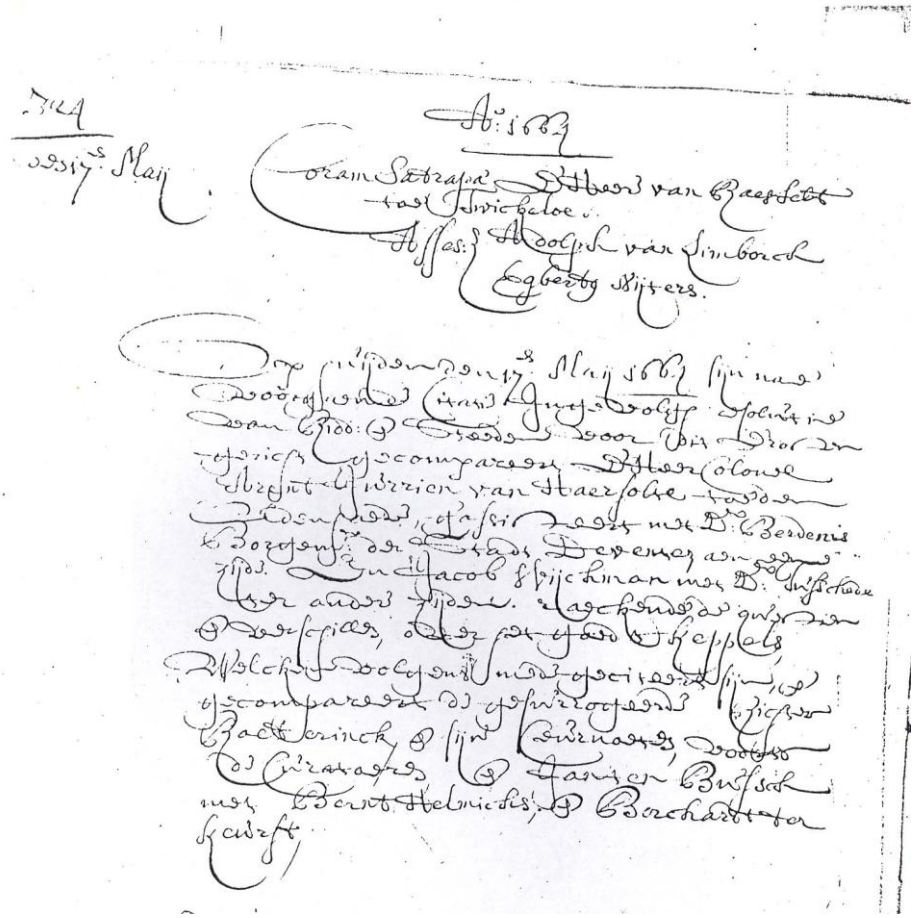

Ao 1664 den 17 May
Coram Satrape D'Heer van Raesfelt toe Twickeloe
Asses. Adolph van Limborch en Egbertus Nyters
Op huyden den 17e May 1664 sijn nae
voorgaende citatiën in gevolgh resolutie
van Ridd[erschap] ende Steeden voor die Drosten
gericht gecompareert D'Heer Colonel
Arent Jurrien van Haersolte toe den
Oldenhaeve geassisteert met Dr Berdenis
Borgemr. der Stadt Deventer aen eene
zijde. En Jacob Wychman met Dr Tusschede
ter andere zijden, raeckende de questien
ende verschillen over het goed Keppels.
Welcke volgens mede geciteert sijn ende
gecompareert de gesurrogeerde richter
Raeterinck ende sijn Ceurnoeten, voorts
de Curatoeren ende Jan ten Bussch
met Bernt Helmichs ende Borchart ter Keurst.

Carel Otto Schele tot Venebrugge (1635-1675) was in 1664 te Goor getrouwd met Agnes van Coeverden tot Stuivelaer (1636-1714) en het paar ging het Keppels toen ook bewonen. Hun huwelijk bleef kinderloos.
Het overlijden van Carel Otto wordt vermeld in het kerkenboek te Goor: *15 7br 1675 Carel Otto Schele sterft tot Marckel na lange quijninge en[de] getrouwe diensten voor t' vaderlant te water en[de] te lande Capitein*; hij is in Borne begraven.
De moeder van Agnes genaamd Anna Catharina Ripperda van Weldam (weduwe van Borchart van Coeverden) ging met haar dochter mee naar Keppels; *sterft op vrijdach 3 augustus 1677 met den avont die oude Vrou van Stuiveler opt Keppels tot Marckel.*
In 1669 dient Carel Otto een verzoek in bij de provincie om de rechten van het huis Hulsbeke in dorp Markelo (waarvan hij ook eigenaar was) over te doen laten gaan op het huis Keppels:
Op de regte van de hr. ***Carel Otto Scheel tot de Venebrugge****, remonstrerende hoe dat hij* ***door koope heeft an sig gebragt het Keppels als oock het regt van de havesate ende heergoet Hulsbeke*** *beyde in den gerigte van Kedingen boerschap Markel niet ver van den anderen gelegen. Versoekende dat het regt van de havestate Hulsbeeke op Keppels moge worden gelegt, is verstaen dat den remonstrant moet doceren dat de Hulsbeeke een havesate sij ende dat hem die eygendomlijck toekomt ende daer over ingenomende grieven van de hr colonel Arent Jurrien van Haersolte om dies dienvolgens bij Ridderschap en Steden daerover nader te werden gedisponeert.*
Door overlijden van Carel Otto in 1675 was de weduwe Agnes in het bezit gekomen van het huis Venebrugge (met de bijbehorende tol) gelegen nabij Hardenberg niet ver van de Duitse grens. Zij wilde het huis toen verkopen maar dat leverde een conflict op met de erfgenamen in de familie Schele; 1689 werd dat pand alsnog door haar verkocht.

Vanaf circa 1690 was ook enkele jaren **inwonend op Keppels Margareta Gerverdink** (*ca 1623); zij was de weduwe van de Lochemse ds. Johannes Ludovicus Olmius (1614-1682). Zij lijkt na 1713 te zijn overleden want zij wordt tot dat jaar nog meerdere keren vermeld bij processen voor het stadsgericht Borculo. Haar dochter Catharina Elisabeth Olmius was in 1678 gehuwd met de Markelose scholte Ernst Brand en dat zal mogelijk ook de reden zijn geweest van haar verhuizing van Lochem naar Markelo.
Vanaf circa 1706 was tijdelijk ook **inwonend Joan Fockinck** in 1673 geboren te Deventer en doctor in de beide rechten j.u.d. (Juris Utriusque Doctor, doctor in burgerlijk en kerkelijk recht). Hij was van 1688 tot 1705 richter van Oldenzaal en is in 1727 aldaar overleden. Hij was een broer van Assuerus Fockinck die van 1700 – 1748 richter van Kedingen was en op huis Scherpenzeel bij Goor woonde.

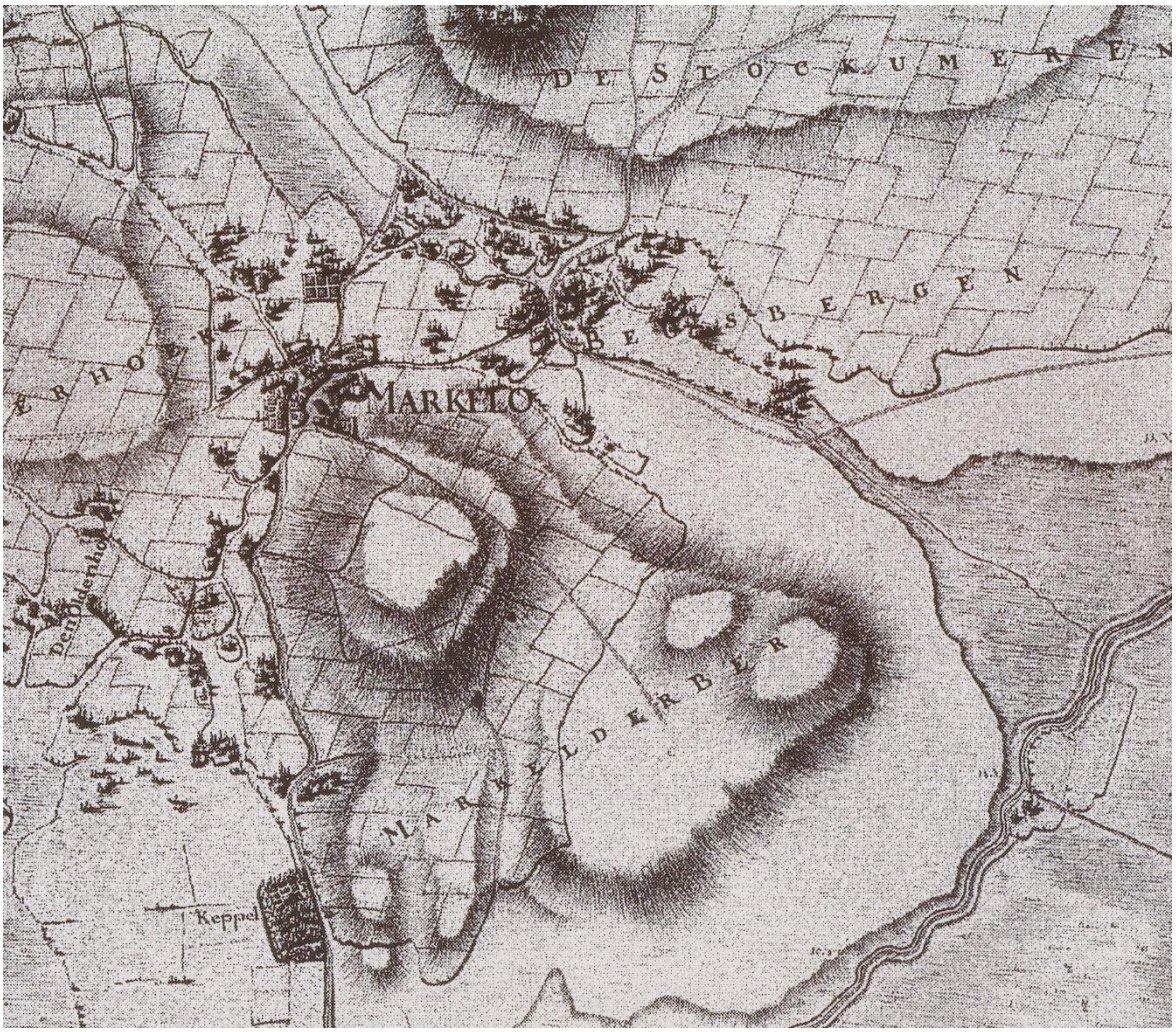

Kaart uit 1786 met links het Oldenhof en linksonder Keppels waaruit blijkt dat het een behoorlijk groot complex was.

Wat later blijkt het huis, waarschijnlijk vanaf ca 1711, **eigendom te zijn van bewoner kapitein-kolonel Cornelis Jacob Mahony** (1685-1762) **en zijn vrouw Nicolaina Judith van Keppel** (1686-1753) die in 1714 te Markelo huwden en hier 2 kinderen kregen. Zij vertrokken in 1718 naar Hengelo O. Nicolaina Judith was de dochter van Arnold Ludolf van Keppel tot Odink en Aleida Isabella van Coeverden.

Het huis werd in 1718 gekocht door de (ongehuwde en blijkbaar vermogende**) Markelose smid Albert Jorissen** (ovl. 1722):

het huys te Keppels met een volle waere, bouwhuys, alle de hoven, weide bij het huys, het kleine weideken agter het huys, alle de cingels om het huys met de nieuwe cingels, het nieuwe gepoot en alle jonge telgen alles conform de coop cedule van den 12 may 1718 quo relatio met sijn oude en nieuwe recht en geregtigheit voor vrij onbeswaert en allodiael goed.

In 1720 **verkoopt smid Jorissen het huis aan de Deventer burger-luitenant en koopman Hendrik Lindeman** (1696-1758) en **vrouw Maria Clopmans**.

Vervolgens **verkoopt Lindeman het huis in 1721 weer door aan de nieuwe bewoners Christoffer Hoppenberg/Hopperg (**1688-1732**) en zijn vrouw Maria Elisabeth van Plettenburg (**1688-1770**).** Zij kwamen van Groenlo en kregen hier 2 kinderen. De vader van Christoffer was wijlen Coenraad van Hopberg en ook weer richter en wel van Warburg in het Paderbornsche. Maria Elisabeth was de dochter van Caspar Dietrich van Plettenburg heer van Marlhulzen, Langeney en Lehnhausen en van Anna Geertruid barones van Palland-Keppel.

En wederom een eigenaarswisseling: **Hoppenberg verkoopt het Keppels in 1724 aan de in 1701 aangestelde landrentmeester van Twente de heer Rutger Andries baron Patkull tot Posendorff en Kranenburg en zijn vrouw Susanna Leonora baronesse van Tuyl van Serooskercken.**
Patkull is wel een paar keer aanwezig op de markevergaderingen in 1727 en 1729. In 1740 wordt hij vermeld als burgemeester van Kampen.
Hij heeft het huis in eerste instantie een paar jaar **verhuurd aan de secretaris van Rijssen Gosuinus Lucas Vosding en zijn vrouw Lucia Amelia Meyer**. Zij krijgen hier in 1728 dochter Maria Christina Elisabeth Vosding, de familie vertrekt in 1729 naar Rijssen.
Patkull was ook eigenaar van de tiende van de rogge van Meenderink: in 1727 diende Meenderink deze tiende af te leveren op de zolder van Keppels bouwhuis (originele akte bij Meenderinkboer).
In 1729 leent Patkull f 4500 van juffrouw Anna van Suchtelen uit Deventer met als onderpand het huis Keppels en een hooiland genaamd het Haverland in 1726 gekocht van Gerhardus Gorkinck. In 1731 was deze hypotheek reeds afgelost.
Mogelijk woont Patkull toch nog een paar jaar hier op het huis; in 1730 leent hij f 2500 van juffrouw Margaretha Fockinck om de tienden van Mensink in Stokkum te kunnen kopen van jonkvrouw Catharina de Quade. De koop- en leenakte worden namelijk hier op Keppels opgemaakt.
Bijzonder is dat bij de eigenaarswisselingen van 1714, 1718, 1720, 1721 en 1724 in de akten nooit een verkoopbedrag van het huis wordt genoemd.
Vanaf circa **1732 woonde hier het in 1732 te Warnsveld getrouwde paar Johan Ludolff Mulerd** (1682-1746) en **Judith Agnes Mulert Oldenhof** (1691-1770).
Zij kregen hier circa 1734 **hun dochter Judith Angenis van Keppel die in 1757 te Delden huwde met haar neef Arnold Ludolf Mulard**.
Uit dit huwelijk werden in Markelo gedoopt **Conrad Jan Mulard (*1758), Judith Cataryna Margreta Idaletta Mulard (*1762) en Nicolaina Anna Marya Mulard** (*1764).
In 1792 wordt het (in 1543-1558 eerdergenoemde) Rijsbroek of Naegelsbroek door de fam. Nagell op Ampsen verkocht aan bovengenoemde en hier op Keppels geboren Conrad Jan Baron van Mulard, Heer van Odinck, Backenhagen, Mallem, Hengelo, Oldenbarneveldt, etc.
Het genoemde hooiland Nagelsbroek heeft dus eeuwenlang een connectie gehad met huis Keppels.

Op Dingsdag, den 6 Auguſtus, 1782, des voormiddags ten 10 uuren, zal men ten Huize van de Wed. uwe *Welmers*, te Markelo, op Conditien inzetten, en vervolgens op Dingsdag, den 13 Auguſtus, voormiddags om 10 uuren, publicq verkoopen: Den HUISE KEPPELS, gelegen in de Provincie Overyſſel, Quartier Twente en Gerichte Kedingen, by Markelo, zynde het Huis voorzien met verſcheide Kamers, Zolders, Kelders enz., Tuinmans Wooning, Stallen voor Paarden en Beeſten, een Hof, beplant met ſchoone Vrugtboomen, Cingel, Bosjes, Allées, beplant met Eiken en Beuken Boomen, die houbaar zyn, ſchoone Gragten, Vyvers en ook een Hooymaat; geleegen 4 uuren van Deventer, paſſeerende dagelyks de Poſtwagen voorby. Veertien dagen voor de Veiling kan alle dagen het Huis bezien worden, en 10 dagen voor de Veiling zullen de Conditien waarop het geveild en verkogt zal worden, te zien zyn by den Boekhandelaar *Staats*. te Deventer, en by de Wed. *Welmers* te Markelo.

Zoals uit advertentie blijkt is het een vrij groot complex geweest met o.a. een ca 1653 gebouwd bouwhuis, maar ook met grachten en een vijver.

Het huis blijft tot 1782 in de **familie Mulerd (**tot Backenhagen**); het werd toen voor f 5300 verkocht aan de nieuwe bewoonster mevrouw Elisabeth Jacoba baronesse van de Capellen tot Papekop geboren van Ittersum**.
Aan het eind van haar leven laat zij op 07-05-1807 op Keppels de volgende akte opmaken:
Erschijnt E.J. Douariere van der Capellen tot Papekop gebooren van Ittersum tot Oosterhoff woonende op den huize Keppels bij Marculo geassisteert met haar buurman en bouwman Gerrit Bouwhuis als haaren mombaar, te kennen gevende dat zij comparante hoe lang hoe meer tot haar leedweezen ondervind dat zij wegens haar klimmende jaaren en vermindering van zielsvermoogens, niet langer in staat is om zelfs haaren boedel en daarbij gehoorende goederen en effecten met de vereischte orde waar te neemen, administreeren en bestuuren en dat zij evenswel bij continuatie als voorheen groote schade en agterdeel zoude te wagten hebben.
Dat zij met haare naaste bloedverwandten de heeren J.G. van Ittersum tot Relaar en G.J. ter Pelkwijck zijnde haar broeder en zwager, mitsgaders haar neeven W. en A. van Ittersum zoons van haar voor overleeden broeder F.A. van Ittersum tot den Oosterhoff, ernstig hebbende overwogen dat zij comparante heeft goedgevonden en best geoordeelt zich vrijwillig en onherroepelijk te begeeven en doen stellen onder curateele van voornoemde haar broeder, zwager en neeven welke heeren daartoe hebben gelieven te verklaaren uit consideratie van de

naauwe familie betrekking zich met de uitoeffening van die curateele te willen belasten. Zij verzoek het gerigt dan ook om deeze heeren als curatoren over haar persoon en goederen aan te stellen.
De douariere had in 1793 ook al huis Oosterhof bij Rijssen gekocht, waar ze vanaf circa 1809 woonde. Zij overleed aldaar in 1811.

Nieuw bewoner werd voor korte tijd **Johannes Nicolaus van de Mijll**, rentenier, geboren op 28-09-1745 te Zutphen en overleden op 15-02-1837 te Rijssen. Hij was zoon van den majoor-commandant Thomas Hendrik van der Mijll en van Pauwlina Doornebosch en hij werd 8 Sept. 1769 extraordinair ingenieur en den 10 Oct. 1771 luitenant-ingenieur. Hij woonde het gevecht te Malacca den 18 Juni 1784 bij.
Hij huwde 12-11-1782 te Den Bosch met **Christina Petronella Clant-Schatter**, dochter van den kapitein ter zee Justus Clant-Schatter en Georgette Henriette Jacobe barones Collot d'Escury, gedoopt 12-01-1741 te Alkmaar en overleden op 27-07-1828 te Rijssen. Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren.
Bovenstaand echtpaar van der Mijll woonde eerder vanaf 1795, omdat zij zich niet veilig voelden onder de Franse bezetting, in Emlichheim net over de grens in Duitsland. In 1804 vertrokken ze naar Weerselo en in 1810 kwamen ze hier op Keppels wonen.
Van der Mijll echter was niet huwelijkstrouw: zij hadden een dienstmeid in huis, genaamd Geertruid Slotman (1774-1835) uit Ommen, die hij zwanger maakte; op 25-06-1802 te Emlichheim werd zoon Jan Hendrik geboren. Later in 1831 schreef hij daarover een brief aan een kennis:
"na verloop van zes a zeeven jaren kon ik mij niet langer weederhouden en ging ik bij haar de paalen des huwelijks te buyten. Mijne brave en edelmoedige echtgenote nam dat kind terstont, beneevens de moeder, in hare bescherming, beloofde de moeder haar zoon erfgenaam te zullen maaken van alle haare bezittingen. En de zuygeling werd van zijne geboorte aff in ons huys opgevoed".
De conclusie is dus duidelijk: moeder en kind Slotman werden in het huis opgenomen door mevr. van der Mijll en als familie beschouwd!
Jan Hendrik noemde zich dan ook met de dubbele naam Slotman van der Mijll. Na het overlijden van mevr. van der Mijll-Clantschatter in 1828 te Rijssen hertrouwde de toen 83-jarige van der Mijll reeds na 4 maand met zijn maîtresse Geertruid Slotman!
Jan Hendrik heeft in 1830 nog gevochten bij de Belgische opstand; hij had er zelfs de functie van eerste luitenant en in 1834 werd hij benoemd tot kapitein (uiteraard dankzij zijn vader).
Later was hij horlogemaker en koopman in o.a. Deventer, Zutphen en Zwolle. Hij trouwde in 1845 met de Rijssense Maria ter Horst (1799-1885) maar dit huwelijk was blijkbaar niet zo goed want vanaf 1860 woonden zij niet meer samen. Zij hadden geen kinderen.
Jan Hendrik overleed in 1868 te Zwolle maar zijn aanzienlijke nalatenschap van zijn vader heeft hij nagelaten aan de kerk te Rijssen. Daarom werd toen de, thans nog steeds bestaande, “Slotman van der Mijll Stichting” opgericht.
In 1812 werd van der Mijll sr. nog vermeld in een lijst van stemgerechtigden te Markelo, maar eerder al in 1810, werd hij uitgeschreven als lidmaat naar Rijssen waar ze beide zijn overleden.
Met hun vertrek betekende dat het einde van het Keppels met huisnr 555; het is in 1812 afgebroken. Veel adellijke huizen werden in die Franse tijd gesloopt.
In 1812 en 1813 wordt het afbraak-huis en de gronden door de erfgenamen (van Ittersum) van Elisabeth Jacoba van der Capelle-van Ittersum verkocht aan de Markeloers Jan Hendrik Gorkink, Hermannus Stokkentreeft en Gerrit Jan Dijkink die ieder een deel kopen.
Opvallend is dat enkele richters van Kedingen het huis bewoonden of de bewoners hadden een familieconnectie met richters en scholten, maar er was ook vaak een familierelatie met een Van Keppel.

Vermelding van Pelsering/Keppels in de belastingregisters, volkstellingen, enz.
1379-1554 Pelsering, de tienden genoemd in beleningsregisters.
1435 Huus to Keppels.

1475 Schattingsregister. Pelzering, te betalen 2 s(child), bet(aalt) 3 golden r(ijnse) g(ulden).
1558 Koop van Pelsering door Anna van Keppel de weduwe van Joest Naegels op huis Ampsen.
1601 Verpondingen. Aloff Berck, na het olde, 2 schepel f 0-7-8.
1675 Hoofdgeldregister. Er woonden 4 volwassen personen op Keppels en er bevonden zich 3 vuursteden (haarden) in het pand.
1683 1000e Pennink. Bewoonster weduwe Scheels op Keppels (Agnes van Coeverden).
1711 1000e Pennink. De waarde van de goederen van bewoner de heer Mahoni wordt getaxeerd op f 7000.
1718-1724 vier eigenaarswisselingen van Keppels.
1722 Verpondingen. Keppels aangeslagen voor f 4-16.
1725 Hoofdgeld. Er woonden 2 volwassen personen op Keppels.
1734 1000e Pennink. De waarde van de goederen van bewoner de heer Moelert wordt getaxeerd op f 5000.
1748 Volkstelling. Bewoonster de weduwe freulin Judith Agnes Mulert, de meyden Geesje Cramers en Catharina Lutter en de kleine knecht Gerrit.
1750 Hoofdgeld. Bewoonster weduwe Mulert, totaal 6 personen.
1751 Verpondingen. Er blijken in deze periode veel gronden van Keppels te zijn verkocht.
1758 1000e Pennink houtgewas. Mevrouw douariere Mulert getaxeerd op f 5620.
1759 Register van Land en Beeste. Aanslag van f 2-9.
1759 Register van Geslacht en Gemaal. Berent Hietcamp op (bouwhuis) Keppels f 1-2.
1767 Hoofdgeld. Mevrouw Judith Angenis douariere van Muylaerd en de meyden Maria de Lange en Engele Westerhoudt.
1779 Register van Land en Beeste. Berend Hietcamp op (bouwhuis) Keppels f 0-16.
1795 Volkstelling. Mevrouw op Keppels 2 personen.
1800 Hoornvee. Gerrit Bouwhuis (op bouwhuis Keppels) met 2 beesten.
1811 Volkstelling. Heer van der Mijl.
1812 Afbraak huis Keppels en bouwhuis.

Voor meer informatie over de bewoners van het huis Keppels beschreven door Jan Hidders, zie ons tijdschrift Marclo's Chronyke van april en oktober 2004 en april en oktober 2005 op onze website www.shm.nl onder de rubriek Stichting.

In augustus 2026 is er een belangrijke vondst gedaan dankzij de mogelijkheden die er thans zijn met een drone; behulpzaam daarbij was de lange periode van droogte in dat jaar. Diepere aanwezige vochtige grond is dan veel beter herkenbaar.

Een specialist heeft 30 drone-opnames gemaakt en de resultaten zijn verbluffend. De contouren van de grachten zijn na ruim 200 jaar zeer goed herkenbaar en lopen door tot rechts in de weide van Oosterkamp.
Achter de panden van Paalman en Vedders liggen nog steeds bakstenen in de grond, mogelijk van het bouwhuis en/of schuur.

Anton Vedders